

Stručná charakteristika III. etapy protipovodňových opatření na řece Moravě v Olomouci

Olomouc, jako město nacházející se na středním toku řeky Moravy, je ohrožována povodněmi. Zabezpečení protipovodňové ochrany obyvatel ohrožených velkou vodou je vždy důležitým úkolem orgánů samosprávy. Protipovodňová ochrana (dále jen PPO) města je zakotvena v územním plánu a lze ji rozdělit do několika celků a etap.

Na území města byla již zrealizována I. etapa, která v centru města nahradila nevyhovující most u plynárny dvěma novými mosty a vybudovala obtokové rameno. Na ni po proudu řeky Moravy navázala krajinářsky pojatá IIA. etapa, která rozšířila a zkapacitnila prostory kolem řeky. Jejím přímým pokračováním je IV. etapa, která je převážně pojatá jako soubor přírodně blízkých protipovodňových opatření a v současné době probíhá intenzivní projektová příprava směřující k vydání povolení. Důvodem jejího uspořádání byla jednodušší příprava a možnost čerpání finančních prostředků. V současné době probíhající stavba IIB etapy se odehrává opět v centru města a po jejím dokončení vznikne nové kapacitní koryto s kamennou náplavkou a nové bermy doplněné zelení.

K zabezpečení ochrany většiny města před velkými vodami zbývá ještě vybudovat III. etapu. Ta navazuje na v současnosti rozestavěnou IIB etapu a vede proti proudu řeky severním směrem, kde je ukončena ochrannou hrází zamezující zaplavení města. Prochází územím s památkovou ochrannou, přímo se dotýká Národní kulturní památky Klášterní Hradisko, navazuje na prvorepublikovou čtvrť Letná. Tato etapa je podmíněna přeložkami velkých inženýrských sítí, přeložkou komunikace a je náročná s ohledem na okolí řeky, na něž navazují obytná území. Klade vysoké nároky jak na práci vodohospodářských a technických profesí, tak i architektů městských prostor, krajinářských architektů, akcentuje citlivý přístup k začlenění řeky do prostoru města i krajiny CHKO Litovelského Pomoraví. Po předcházejících neúspěšných pokusech o výběr projektanta na tento velký a různorodý celek se město Olomouc rozhodlo přistoupit k vyhlášení krajinářsko - architektonické soutěže.

Vyhlašovatel soutěže v otázkách protipovodňové ochrany velmi úzce spolupracuje se správcem toku, Povodím Moravy s.p. Dokladem této úspěšné spolupráce je realizace dvou etap protipovodňových opatření a v současné době probíhající stavba další etapy. Nejinak tomu bude i v této projekčně a investičně náročné etapě.

Z tohoto důvodu město Olomouc a Povodí Moravy s.p. přijali „Memorandum o spolupráci při přípravě protipovodňové ochrany města Olomouc, III. etapa“. V trámci tohoto dokumentu se Povodí zavázalo městu při vyhlášení této architektonicko-krajinářskou soutěže poskytnout svou odbornou pomoc a součinnost. Město Olomouc se zavázalo umožnit zástupci či zástupcům Povodí účast v odborné porotě a Povodí se zavázalo své zástupce nominovat. Obě strany se budou cítit vázány výsledkem architektonické soutěže při následné přípravě výstavby pouze v případě, kdy byly v Architektonické soutěži akceptovány nebo řádně vypořádány vodohospodářské podmínky Povodí a to zejména s ohledem na cíl stavby, kterým je zlepšení protipovodňové ochrany Olomouce a omezení škod na zdraví i majetku jeho obyvatel a také s ohledem na předpokládané podmínky pro financování této etapy PPO.

Řešené území:

- řeka Morava a navazující poříční zóna od mostu na ul. Komenského po ústí Trusovického potoka
- tok Trusovického potoka a navazující poříční zóna od jeho ústí do Moravy po křížení s železniční tratí Olomouc – Praha
- pás území pro uzavírací hráz (val) mezi Černovírem a Hejčínem, včetně stavidlového uzávěru na Mlýnském potoku

Popis vlastních protipovodňových opatření:

Obdobně jako v případě IIA etapy PPO ani zde protipovodňové úpravy nespočívají v pouhém navýšení stávajících zdí a hrází, ale v komplexním pojetí poříčního prostoru ve městě. Ten by měl převést velkou vodu, umožnit rekreaci obyvatelům města a rovněž zahrnout navrácení přírodních prvků do prostředí vodního toku a jeho okolí.

Jedná se o:

- snížení levobřežní bermy, přeložku komunikace, zvýšení stávajících hrází (dle profilu č. 48 nazvaného „U Hradiska“, který je uveden ve Studii urbanistického a ekologického začlenění koryta řeky Moravy do struktury města Olomouce cca o 1 m), v úseku mezi černovířským mostem a mostem na ulici Komenského doplnění zídek (o výšce cca 1 m) na nové nízké hráze (o výšce cca 1 m rovněž dle koncepce Studie urbanistického a ekologického začlenění koryta řeky Moravy do struktury města Olomouce)
- uzavírací hráz vedenou podél místní komunikace z Černovíra do Hejčína, která bude ukončena u Mlýnského potoka tzv. uzavíracím objektem
- v prostoru Černovíra navýšení levobřežních hrází vybudovaných po povodni z roku 2006

Projekční připravenost:

Etapa byla projekčně řešena několika studiemi: „Technicko-ekonomická studie zvýšení kapacity koryta řeky Moravy“ (Aquatis, 2000), dále studie „Zkapacitnění koryta řeky Moravy v Olomouci, zpřírodnění poříční zóny a zapojení řeky do struktury města“ (Čermák V. a kol., 2001) od Unie pro řeku Moravu. Jako územně plánovací podklad byla evidována „Studie urbanistického a ekologického začlenění koryta řeky Moravy do struktury města Olomouce“ (Ing. arch. Löw, Prof. Štěrba, atelier DRNH; 2002). Dále existuje investiční záměr (Dopravoprojekt Brno, listopad 2013), který však nezahrnul všechny požadavky města. Část území této etapy je obsažena ve studii proveditelnosti: „Morava, ř.km 235,400-247,400, přírodě blízká protipovodňová opatření“ (Sweco Hydroprojekt, 2013).

Architektonicko - krajinářská soutěž na III. etapu PPO

Cílem projekční přípravy, vzešlé z architektonicko - krajinářské soutěže, je navrhnout, projednat a zpracovat koncepčně propojené řešení úpravy řeky Moravy a navazujících protipovodňových staveb, na které se kladou vzájemně provázané nároky na plnění funkcí:

- **vodohospodářských**, jež jsou představovány zejména celkovou stabilitou koryta Moravy a zabezpečením protipovodňové ochrany města Olomouce na návrhový průtok v hodnotě 650 m³.s⁻¹,
- **urbanistických**, jejímž úkolem je obnovení městotvorných funkcí řeky Moravy tak, aby řeka a poříční zóna vytvořily zelenou páteř města a umožnily funkční využití území pro rekreaci, sport a společenský život, což předpokládá velmi dobré zpřístupnění toku a pobřežní zóny pro pohyb a pobyt obyvatel města,
- **ekologických**, kterými je obnova podélného a příčného říčního kontinua, a to alespoň dílčím zpřírodněním toku dle podmínek městského prostoru.

Základní specifikace architektonicko-krajinářské soutěže

Předmět soutěže:

- Krajinářský a urbanistický návrh olomouckého nábřeží řeky Moravy v územním rozsahu III. etapy PPO
- Komplexní revitalizace městského prostoru spojeného s protipovodňovými opatřeními a návrhem pro aktivní i pasivní využívání významné hodnoty města – řeky Moravy

Zadavatel předpokládá, že na veřejnou soutěž naváže **jednací řízení bez uveřejnění**.

Hrubý odhad ceny realizace celé této etapy protipovodňových opatření se předpokládá cca 2,6 mld. Kč.

